

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2008. július 17.*

A C-206/06. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Rechtbank Groningen (Hollandia) a Bírósághoz 2006. május 2-án érkezett, 2006. április 19-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **Essent Netwerk Noord BV**,

amelyhez csatlakozott

a **Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV**

és

az **Aluminium Delfzijl BV**

között,

* Az eljárás nyelve: holland.

illetve helytállás okán való perbehívás keretében

az **Aluminium Delfzijl BV**

és

a **Staat der Nederlanden**

között,

valamint helytállás okán való perbehívás keretében

az **Essent Netwerk Noord BV**

és

a **Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV,**

a **Saranne BV**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: A. Rosas tanácselnök (előadó), U. Löhmus, J. N. Cunha Rodrigues, A. Ó Caoimh
és A. Arabadjiev bírák,

főtanácsnok: P. Mengozzi,
hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2007. május 10-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- az Essent Netwerk BV, 2005. január 1-jétől az Essent Netwerk Noord BV egyetemleges jogutódja képviselőjében P. E. Mazel és E. Hamminga advocaten,
- az Aluminium Delfzijl BV képviselőjében A. J. van den Berg és M. Van Leeuwen advocaten,
- a Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV képviselőjében J. K. de Pree és Y. de Vries advocaten,
- a holland kormány képviselőjében H. G. Sevenster, P. P. J. van Ginneken és D. J. M. de Grave, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Közösségek Bizottsága képviselőjében R. Lyal és H. van Vliet, meghatalmazotti minőségben.

a főtanácsnok indítványának a 2008. január 24-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 25. cikk, az EK 87. cikk (1) bekezdése és az EK 90. cikk értelmezésére irányul.

- 2 A kérelmet az Essent Netwerk Noord BV (a továbbiakban: Essent Netwerk) villamosenergiahálózat-üzemeltető és az Aluminium Delfzijl BV (a továbbiakban: Aldel), villamos energia és szállítási szolgáltatások vásárlója közötti, a villamos energia szállítása tekintetében a 2000. augusztus 1-je és 2000. december 31. közötti időszakban felszámított pótdíj miatt indult peres eljárás keretében terjesztették elő.

- 3 Beavatkozás és a helyállás alapján való perbehívások keretében a jogvitában a Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV, korábban Samenwerkende ElektriciteitsProductiebedrijven NV (a továbbiakban: SEP), a törvény által kijelölt társaság, a holland állam és a Saranne BV társaság, a SEP leányvállalata és a nagyfeszültségű hálózat üzemeltetője is részt vett.

Jogi háttér

A közösségi jog

- 4 A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló, 1996. december 19-i 96/92/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1997. L 27., 20. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet 2. kötet 3. o.; a továbbiakban: irányelv) közös szabályokat alkot a villamos energia termelésére, szállítására és elosztására vonatkozóan.
- 5 Az irányelv IV., VI. és VII. fejezete az alaphálózat működéséről, a villamosenergia-ipari vállalkozások elszámolásáról, illetve a hálózati hozzáférés szervezéséről szól.
- 6 Az irányelv 24. cikkének (1) és (2) bekezdése így rendelkezik:

„(1) Azok a tagállamok, amelyekben az irányelv hatálybalépése előtt nyújtott kötelezettségvállalásokat, vagy üzemeltetési garanciákat ezen irányelv rendelkezései következtében nem lehet betartani, átmeneti szabályozást kérelmezhetnek, amelyet a Bizottság adhat meg számukra többek között az érintett rendszer méretének, a rendszer összekapcsolási szintjének és a villamosenergia-ipar szerkezetének figyelembevételével. A Bizottság a határozathozatal előtt a bizalmasság tiszteletben tartása mellett tájékoztatja a tagállamokat ezekről a kérelmekről. A határozatot az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* kell közzétenni.

(2) Az átmeneti szabályozás korlátozott időtartamú és az (1) bekezdésben említett kötelezettségvállalások vagy garanciák lejártához kapcsolódik. Az átmeneti szabályozás során a tagállamok eltérhetnek ezen irányelv IV., VI. és VII. fejezetétől. Az

átmeneti szabályozás iránti kérelmekről ezen irányelv hatálybalépését követően legkésőbb egy éven belül értesíteni kell a Bizottságot.”

A nemzeti szabályozás

- 7 A villamos energia ágazatának liberalizációját megelőzően Hollandiában négy vállalkozás termelt villamos energiát.
- 8 A villamos energia előállításáról, importjáról, szállításáról és eladásáról szóló, 1989. november 16-i törvény (Elektriciteitswet, Staatsblad 1989., 535. o., a továbbiakban: EW 1989) 2. cikke értelmében e termelő társaságokat az erre kijelölt társasággal (közös leányvállalatukkal, a SEP-pel) együtt azzal bízták meg, hogy a villamos energia elosztásának megbízható és hatékony működéséről a nyilvánosság számára a lehető legkisebb és indokolt költségek mellett gondoskodjanak. E feladat teljesítése érdekében a SEP és részvényesei 1986-ban együttműködési megállapodást kötöttek. Az EW 1989 teremtette meg a jogalapot ehhez az együttműködéshez az 1990-től kezdődő időszak vonatkozásában.
- 9 A teljes megtermelt és importált villamosenergia-mennyiséget a SEP kezelte. A költségeket a SEP közvetítője összesítette, és az előbbi fizette ezeket ki a négy termelő vállalkozásnak. A SEP költségeinek összessége lehetővé tette az elosztóágazatnak felszámított villamosenergia-ár meghatározását, a gazdasági miniszter által rögzített maximum figyelembevételével.
- 10 A zárt energiapiacok időszakában a SEP, illetve a SEP és a termelő vállalkozások az együttműködési megállapodás keretében – részben a hatóságok felhívására – bizonyos, az ellátás és a szállítás, valamint az energiaforrások hosszú távú felhasználásának biztonságával indokolt beruházásokat végeztek. A szóban forgó beruházások különösen a következőkre vonatkoztak: i. a villamos energia és a gáz importjára vonatkozó hosszú távú szerződések, amelyeket a SEP kötött a külföldi villamosenergia- és gáztermelőkkel, ii. a termelő vállalkozásokkal – úgy tűnik – a települési

fűtésprojektek keretében kötött megállapodások, és iii. a szén elgázosítására szolgáló, „Demkolecnek” nevezett kísérleti és ökológiai berendezés megépítése. Előre látható volt, hogy e befektetések költségei a liberalizációt követően nem térülnek meg. E költségek a piaccal nem összeegyeztethető, illetve a Bizottság szóhasználatával élve „meg nem térülő költségek” („stranded costs”) voltak.

- 11 1997. január 21-én a SEP, a négy termelő vállalkozás és 23 elosztó vállalkozás megállapodást kötött (a továbbiakban: megállapodási jegyzőkönyv), amely az elosztó vállalkozások számára történő villamosenergia-szállításról szól az 1997–2000 közötti időszak vonatkozásában.
- 12 E megállapodási jegyzőkönyv elsősorban azt írta elő, hogy az elosztó vállalkozások évenként együttesen – a 2000. évet is beleértve – 400 millió NLG-t fizetnek a SEP-nek (összesen tehát 1,6 milliárd NLG-t) a piaccal össze nem egyeztethető költségek fedezésére.
- 13 Ezen összegnek az elosztó vállalkozások által történő kifizetését a rendes kis-, közepes és nagyfogyasztók villamosenergia-díjainak emelésével finanszírozták. A különleges nagyfogyasztók az EW 1989 32. cikke okán – amely előírta, hogy e fogyasztókkal megállapodások köthetők – csak részben, vagy egyáltalán nem járultak hozzá a piaccal összeegyeztethetetlen költségekhez.
- 14 Az irányelvet a villamos energia előállításáról, importjáról és szállításáról szóló 1998. július 2-i törvény (Elektriciteitswet; *Staatsblad* 1998, 427. sz.; a továbbiakban: EW 1998) ültette át a holland jogba, amely 1999. július 1-jétől hatályon kívül helyezte az EW 1989-et. E törvénynek megfelelően a villamos energia elosztó hálózatai üzemeltetésének és elosztásának tevékenységeit szétválasztották.
- 15 A megállapodási jegyzőkönyv megerősítést nyert az EW 1998 97. cikkének (2) bekezdésében (amelyet az 1999. július 1-jei törvény [*Staatsblad* 1999., 260. sz.] illesztett a szövegbe), amely előírta a megállapodási jegyzőkönyv tiszteletben tartását 2001. január 1-jéig.

- 16 A törvénynek megfelelően egy három szakértőből álló bizottság, Herkströter úr elnökletével (a továbbiakban: Herkströter-bizottság) azt a feladatot kapta, hogy adjon véleményt a piaccal összeegyeztethetetlen költségek kompenzációjára irányuló intézkedések szükségességéről. E bizottság 1999. november 18-án megküldte véleményét a gazdasági minisztériumnak. A bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a kormány csak azon, a piaccal összeegyeztethetetlen költségek tekintetében nyújtson kompenzációt, amelyeket saját maga idézett elő, tehát a települési fűtésprojektek és a Demkolec-berendezés tekintetében. A többi piaccal összeegyeztethetetlen költséget, különösen az importszerződésekre vonatkozókat a Herkströter-bizottság által javasolt megosztási kulcs alapján a termelő vállalkozásoknak kell viselniük.
- 17 2000. december 21-én elfogadásra került a villamosenergia-termelési ágazatról szóló átmeneti törvény (Overgangswet Electriciteitsproductiesector, *Staatsblad* 2000., 607. sz., a továbbiakban: OEPS), amely elsősorban a piaccal összeegyeztethetetlen költségek kérdését szabályozta.
- 18 Mind e törvény indokolása, mind pedig első preambulumbekzdése hivatkozik arra, hogy a megállapodási jegyzőkönyv a villamosenergia-termelés liberalizációja következtében hatályát veszti. E tekintetben a Bíróság előtt előadottakból az következik, hogy bár a megállapodási jegyzőkönyv csak 2001. január 1-jén vesztette hatályát, eredetileg előírt végrehajtási módja már nem volt lehetséges, különösen a 2000. év tekintetében, mivel a különleges nagyfogyasztókra vonatkozóan új szabályozás került bevezetésre.
- 19 A 2000. december 29-én hatályba lépett, és – mint azt 29. cikke előírja – 2000. augusztus 1-jéig visszamenő hatállyal alkalmazandó OEPS 9. cikke megállapítja a piaccal összeegyeztethetetlen költségek finanszírozási mechanizmusát a 2000. év tekintetében. E cikk értelmében:

„(1) Valamennyi fogyasztó, a támogatott fogyasztók kivételével, azon az összegben felül, amelyet a megállapodás értelmében lakhelye/székhelye szerinti területi hálózat-üzemeltetőnek kell fizetnie, e hálózatüzemeltetőnek további 0,0117 NLG-t tartozik fizetni kilowattóránként, amely összeg azon villamos energia összmenyisége alapján került kiszámításra, amelyet e hálózatüzemeltető szállított ellátó-összeköttetései felé a 2000. augusztus 1-jétől 2000. december 31-ig terjedő időszakban.

(2) Valamennyi támogatott fogyasztó, azon az összegben felül, amelyet a megállapodás értelmében lakhelye/székhelye szerinti engedély jogosultjának kell fizetnie, e jogosultnak további 0,0117 NLG-t tartozik fizetni kilowattóránként, amely összeg azon villamos energia összmennyisége alapján került kiszámításra, amelyet e jogosult szállított számára a 2000. augusztus 1-jétől 2000. december 31-ig terjedő időszakban.

(3) Amennyiben valamely fogyasztó már valamely hálózatüzemeltetőnek vagy engedély jogosultjának a 2000. év egészének vagy egy részének tekintetében előleget fizetett az (1) és (2) bekezdésben előírt összegek törlesztéseként, e hálózatüzemeltető vagy engedély jogosultja ezen előleget a végső elszámolásban levonja a 2000. év vonatkozásában fizetendő teljes összegből.

(4) Azon összegeket, amelyek megfizetésére a fogyasztók az (1) és a (2) bekezdés értelmében kötelesek, a hálózatüzemeltetők, illetve az engedélyek jogosultjai 2001. július 1-je előtt átengedik a kijelölt társaságnak.

(5) A kijelölt társaság tájékoztatja a minisztert a (4) bekezdésben előírt teljes összegről, és ehhez a polgári törvénykönyv második kötete 393. cikkének (1) bekezdése szerinti könyvvizsgálói nyilatkozatot csatol, amely az információ hitelességét igazolja. Ha a teljes összeg meghaladja a 400 millió NLG-t, a kijelölt társaság a többséget a miniszternek engedi át, aki ezt a 7. cikkben szereplő költségek finanszírozására fordítja.”

²⁰ 2001. január 1-jén hatályát veszítette a megállapodási jegyzőkönyv. Az OEPS 2. cikke (1) bekezdésének megfelelően a négy termelő vállalkozás egyetemlegesen felelőssé vált az OEPS 2. cikkének (2) bekezdésében felsorolt, a piaccal összeegyeztethetetlen költségek tekintetében.

²¹ Az OEPS 6–8. cikke előírja, hogy az állam finanszírozza a települési fűtésre és a Demkolec-berendezésre vonatkozó, a piaccal összeegyeztethetetlen költségeket a 2001. január 1-jét követező időszakban. E cikkek értelmében:

„6. cikk

(1) A miniszter minden évben – legfeljebb 10 éves időszakon belül – megállapítja a hálózatüzemeltetőkön kívül valamennyi fogyasztó által fizetendő pótdíjat.

(2) A pótdíjat első alkalommal a jelen cikk hatálybalépésétől számított négy hónapos határidőn belül kell megállapítani. A fennmaradó kilenc év tekintetében alkalmazandó pótdíjat az új díjszabás által érintett évet megelőző év október 1-je előtt kell megállapítani.

(3) A pótdíj azon teljes összegnek bizonyos százalékában fejezendő ki, amelyet a fogyasztónak a villamos energiának csatlakozási pontjáig való szállításáért, illetve a rendszer által nyújtott szolgáltatásokért fizetnie kell.

(4) A pótdíj nem haladhatja meg a (3) bekezdésben meghatározott összeg 10%-át.

(5) A miniszter e pótdíjat a miniszteri rendelet rendelkezéseivel összhangban állapítja meg, amely rendelet előírja, hogy semmilyen esetben nem nyújtható szubvenció azon költségek finanszírozása céljából, amelyeket támogatás vagy adóügyi jellegű jogszabály formájában már bizonyos összeggel támogattak. Amennyiben szükséges a [...] Bizottság által javasolt értelmezésnek való megfeleléshez, a miniszter módosíthatja a (3) bekezdésben előírt azon alapot, amelyre tekintettel megállapítják a szóban forgó pótdíjat.

7. cikk

A pótdíj bevétele a következők támogatására szolgál:

- a) a települési fűtésre vonatkozó, a termelő vállalkozások és a szállítók közötti az [EW] 1989 hatályon kívül helyezése előtt megkötött megállapodások következtében keletkezett költségek, amennyiben a szóban forgó megállapodások által érintett projektek megvalósítását ezen időpont előtt már megkezdték,
- b) az n.v. Demkolec társaság, illetve a szén elgázosítására szolgáló, Demkolec kísérleti berendezés részvényeinek átengedésével és átruházásával kapcsolatos költségek, valamint
- c) e pótdíjnak a hálózatüzemeltetők által történő beszédésével kapcsolatos költségek.

8. cikk

(1) A miniszter által meghozandó rendelkezéseknek megfelelően a 7. cikkben előírt támogatást a következő személyeknek kell nyújtani:

- a) azon jogi személyeknek, amelyek a 7. cikk a) pontjában szereplő költségeket viselik, amely költségek tekintetében valamennyi jogi személy megkapja évenként a szóban forgó évben viselt költségeknek megfelelő összeget, és amely költségek a tüzelőanyag árával kapcsolatos kockázatok módszerével kerülnek kiszámításra, amely figyelembe veszi a projektenkénti hőtermelést;

b) a 7. cikk b) pontjában szereplő költségeket viselő személyeknek.

(2) A miniszter csak akkor ítéli oda a támogatást az (1) bekezdés a) pontjában szereplő jogi személyeknek, ha e személyekkel elvégezte a 7. cikk a) pontjában szereplő azon költségek becslését, amelyeket a szóban forgó évben e személyek viselnek; e tekintetben az érintett jogi személyek bejelentik az éves termelt hőmennyiséget, éves összmenyiségben kifejezve.

(3) A miniszter csak akkor ítéli oda a támogatást az (1) bekezdés b) pontjában szereplő jogi személyeknek, ha az n.v. Demkolec társaság, illetve a szén elgázosítására szolgáló Demkolec kísérleti berendezés részvényeinek az érintett jogi személyek általi átengedése vagy átruházása megtörtént, és e személyekkel közösen sor került azon költségek becslése is, amelyeket ez utóbbiaknak kell viselniük a szóban forgó részvények, illetve beruházás átengedésével vagy átruházásával kapcsolatosan.

(4) A jelen cikk (1) bekezdésében említett miniszteri rendelet minden esetben elrendeli, hogy egyáltalán nem nyújtható szubvenció azon költségek finanszírozása céljából, amelyeket támogatás vagy adóügyi jellegű jogszabály formájában már bizonyos összeggel támogattak.

(5) A 7. cikk elején előírt határidő – a [...] Bizottságnak az EK 88. cikkben előírt jóváhagyása fenntartása mellett – olyan időtartammal hosszabbítható meg miniszteri rendelet által, amely figyelembe veszi a 7. cikk a) pontjában szereplő megállapodások időbeli hatályából fennmaradó időszakot.”

²² Az e cikkek hatálybalépését előíró királyi rendeletet ugyanakkor soha nem fogadták el. A 2003. július 3-i törvény (*Staatsblad* 2003., 316. sz.) hatályon kívül helyezte az OEPS 6. cikkét. A 7. és 8. cikk helyébe a települési fűtéssel és a Demkolec-berendezéssel összefüggő projektek költségeinek fedezésére irányuló támogatások nyújtását előíró rendelkezések léptek, amint azokat azt az N 597/1998. sz. „állami támogatási” ügyben hozott, 2001. július 25-i [SG (2001) D/290565] bizottsági határozat jóváhagyta.

A holland kormány és a Bizottság közötti levelezés

- 23 1998. február 20-i levelében a holland kormány tájékoztatta a Bizottságot a tervezett, a négy villamosenergia-termelő vállalkozás javára történő kompenzációs kifizetésekről, és azt kérte, hogy e kifizetéseket az irányelv 24. cikke értelmében hagyja jóvá.
- 24 1998. október 16-i levelében a holland kormány kiegészítő jellegű információkat közölt a Bizottsággal, és az irányelv 24. cikke, valamint szükségképpen az EK-Szerződés 92. cikke (módosítást követően jelenleg EK 87. cikk) és az EK-Szerződés 93. cikke (jelenleg EK 88. cikk) értelmében értesítette az átmeneti szabályozásról, különösen a leendő OEPS 6–8. cikkének tervezetéről.
- 25 A Hollandiának a 96/92 irányelv 24. cikkének megfelelően előterjesztett átmeneti szabályozás iránt kérelméről szóló, 1999. július 8-i 1999/796/EK határozatban (HL L 319., 34. o.) a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a díjak rendszere és a kompenzációs kifizetések teljesítése nem igényel az irányelv IV., VI., illetve VII. fejezetétől történő eltérést, ezért ezek nem minősíthetők az irányelv 24. cikke szerinti átmeneti szabályozásnak.
- 26 Az 1999/796 határozat indokolásának 42. pontja így rendelkezik:

„[...] Következésképpen az olyan kompenzációs kifizetés egyes villamosenergia-termelők javára történő teljesítése, amelynek finanszírozása a fogyasztók terhére megállapított díj vagy egyéb pénzügyi teher által történik, olyan intézkedést képez, amelyet nem említ közvetlenül az irányelv, hanem azt a versenyt szabályozó rendelkezések, különösen az [EK] 87. cikk (3) bekezdésének c) pontja fényében kell megvizsgálni. [...]” [nem hivatalos fordítás]

- 27 Az „állami támogatásként” való minősítés több kapcsolatfelvételhez, levélváltáshoz és az iratok vizsgálatán alapuló jelentéshez vezetett a fent hivatkozott 1998. október 16-i értesítés és a 2001. július 25-i bizottsági határozat közötti időszakban.
- 28 A kérdést előterjesztő bíróság szerint a holland állam nem alakszerűen értesítette az OEPS 9. cikkéről a Bizottságot, hanem a 2000. augusztus 30-i levelében az OEPS tervezetének egészéről, köztük ennek 9. cikkéről tájékoztatta ez utóbbit.
- 29 A holland kormány rámutat, hogy a Bizottság számára a törvénytervezet teljes szövegét megküldte, az indokolással együtt. Az e szöveget tartalmazó levél jelentős számú kérdést érintett. A 2000. december 31-én hatályát veszített megállapodási jegyzőkönyvet illetően a holland kormány megjegyezte, hogy ennek jogalapját meg lehetett vonni, tehát hatályon kívül lehetett helyezni az EW 1998 97. cikkét.
- 30 Mivel a Bizottság kétségeit fejezte ki a törvénytervezet 6–8. cikkének a Szerződéssel való összeegyeztethetősége tekintetében, a holland kormány úgy döntött, hogy nem lépteti hatályba ez utóbbi cikkeket, és a piaccal összeegyeztethetetlen egyes költségeket általános forrásokból fogja finanszírozni.
- 31 A holland kormány 2000. augusztus 30-i levelében kifejezetten a Bizottság tudomására hozta azt a tényt, hogy az OEPS 9. cikkével pótdíjat fog bevezetni. E közlemény az alábbi módon került megfogalmazásra:

„Az [EW] 1998 szerinti új díjstruktúra 2000-ben történő bevezetése keretében – amely struktúrában a díjak elosztási és szállítási díjak szerint kerülnek elválasztásra – a törvénytervezet olyan rendelkezést ír elő, amelynek értelmében a hálózatüzemeltetők és az elosztó vállalkozások felemelhetik díjaikat. Ezzel biztosítani lehet, hogy a megállapodási jegyzőkönyvben részes régebbi elosztó vállalkozások – a 2000. év vonatkozásában is – teljesíthetik az e jegyzőkönyvből eredő kötelezettségeiket. Ez

az intézkedés az [EW 1998] megállapodási jegyzőkönyv jogalapját képező rendelkezésének logikus következménye. E tárgy tekintetben további részletek vonatkozásában az [OEPS]-javaslat 9. pontjára, valamint az indokolás erre vonatkozó részeire hivatkozunk.”

- 32 A Bizottság szerint a holland kormány 2000. augusztus 30-i levelében nem az OEPS-tervezet 9. cikkének az EK 87. és EK 88. cikk vonatkozásában történő vizsgálatára kérte fel, hanem e törvénytervezet 6–8. cikkének vizsgálatára.
- 33 A Bizottság 2001. július 25-i határozatából az derül ki, hogy 2000. szeptember 15-én találkozóra került sor a holland hatóságok és a Bizottság között, és levélváltás is történt 2000 októberében, novemberében és decemberében. E határozat szerint a holland hatóságok 2001. július 27-i levelükben bejelentett intézkedések közül visszavonták a pénzügyi mechanizmust.
- 34 2001. július 25-i határozatában a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a bejelentett, a települési fűtéssel és a Demkolec-berendezéssel összefüggő projektek költségeinek fedezésére irányuló támogatás az EK 87. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozik, és az intézkedés összeegyeztethető a szintén 2001. július 25-én elfogadott, a meg nem térülő költségekhez kapcsolódó állami támogatások vizsgálati módszertanáról szóló közleménnyel.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 35 1996. december 19-én az Aldel, amely „különleges nagyfogyasztó,” az EW 1989 32. cikke alapján elektromos teljesítmény rendelkezésre bocsátásáról, villamos energia szállításáról, valamint „load managementről” szóló szerződést kötött a SEP-pel, az Elektriciteits- Productiemaatschappij Oost- en Noord- Nederland

NV-vel (termelő vállalkozás) és az Energie Distributiemaatschappij voor Oost- en Noord- Nederlanddal (elosztó vállalkozás).

36 Az Essent Netwerk önálló jogi személy, hálózatüzemeltető és az Essent NV leányvállalata, amelyet teljes egészében tartományi és helyi önkormányzatok ellenőriznek. 717 413 761 kilowattóra áramot szállított az Aldel ellátó-összeköttetései felé a 2000. augusztus 1-je és 2000. december 31. közötti időszakban.

37 Az OEPS 9. cikke értelmében az Essent Netwerk a 2001. április 4-i számla alapján 9 862 646,25 NLG (4 475 473,75 euró), forgalmi adót tartalmazó összeget követelt az Aldeltől. Az Essent Netwerk fizetési felszólítása ellenére az Aldel nem fizette ki a követelt összeget.

38 Az alapügyben az Essent Netwerk az OEPS 9. cikke értelmében az általa az Aldelnek kiszámlázott összegek, valamint a kamatok és költségek megfizetését kéri. Az Aldel azon okból utasítja el a fizetést, hogy az OEPS 9. cikke ellentétes az EK 25., az EK 87. és az EK 90. cikkel. Az Aldel helytállás alapján perbe hívta az államot. Támogatására az Essent Netwerk a Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV-t és a Saranne BV-t hívta perbe helytállás alapján.

39 E körülmények között a Rechtbank Groningen felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Az EK 25. cikket és az EK 90. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az a törvényi rendelkezés, amelynek értelmében a villamos energia belföldi vásárlóinak meghatározott átmeneti időszak során (2000. augusztus 31-től 2000. december 31-ig) a hálózat üzemeltetője számára pótdíjat kell fizetniük a rendelkezésükre bocsátott villamosenergia-mennyiség után abban az esetben, ha a pótdíjat a hálózat üzemeltetőjének át kell engednie valamely, jogszabályban kijelölt társaság számára a piaccal össze nem egyeztethető olyan költségek fedezése céljából, amelyek e vállalkozás által a villamosenergia-piac liberalizációját

megelőzően vállalt kötelezettségek vagy befektetések eredményeként merültek fel, és ez a társaság:

- a négy belföldi villamosenergia-termelő közös leányvállalata,

 - az érintett időszak (a 2000. év) során az ezen évben felmerült, a piaccal össze nem egyeztethető költségek fedezéséért egyedül felelős,

 - e költségek fedezéséhez a 2000. évben 400 millió NLG-re (181 512 086,40 euró) vitathatatlanul szüksége van, és

 - amennyiben a pótdíjból származó jövedelem meghaladja a fent említett összeget, e többletet a miniszter részére kell befizetnie?
- 2) Az első kérdésben említett szabályozás megfelel-e az EK 87. cikk (1) bekezdése követelményeinek?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első, az EK 25. és az EK 90. cikk értelmezésére vonatkozó kérdésről

- 40 Amint arra a főtanácsnok is emlékeztet indítványának 29. pontjában, az EK 25. cikk és az EK 90. cikk – amelyek előírják a vámok és az azonos hatású díjak, illetve a hátrányosan megkülönböztető belső adók alkalmazásának tilalmát – kiegészítő jelleggel a más tagállamból származó vagy oda irányuló termékeket hátrányosan megkülönböztető, és ezzel az áruk szabályos versenyfeltételek mellett történő szabad mozgását akadályozó nemzeti rendelkezések tilalmának célkitűzését követik (lásd ebben az értelemben a C-393/04. és C-41/05. sz. Air Liquide Industries Belgium egyesített ügyekben 2006. június 15-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-5293. o.] 55. pontját és a C-221/06. sz., Stadtgemeinde Frohnleiten és Gemeindebetriebe Frohnleiten ügyben 2007. november 8-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-9643. o.] 30. pontját).
- 41 Vámmal azonos hatású díjnak minősül minden olyan pénzügyi teher, legyen az bármilyen csekély összegű, amelyet egyoldalúan vetnek ki – bármi legyen is az elnevezése és alkalmazásának módja –, valamint amely a határ átlépésének tényéből eredően sújtja az árukat, amennyiben az nem minősül a szó szoros értelmében vett vámnak. Ezzel szemben az EK 90. cikk hatálya alá tartoznak az általános belső adórendszer részét képező olyan pénzügyi terhek, amelyek rendszeresen, ugyanazon objektív szempontok alapján, származási helyüktől és rendeltetésüktől függetlenül vonatkoznak a termékcsoportokra (lásd a fent hivatkozott Air Liquide Industries Belgium egyesített ügyekben hozott ítélet 51. és 56. pontját).
- 42 Azt a díjat, amely a nemzeti és importált árukat azonos kritériumok alapján sújtja, mindazonáltal tilthatja a Szerződés, amennyiben e díj bevételeinek célja azon tevékenységek támogatása, amelyek elsősorban a megadózott nemzeti áruk számára előnyösek. Ha azok az előnyök, amelyeket ezen áruk élveznek, teljes egészében kiegyenlítik az azokat sújtó díjat, ez utóbbi hatásai csak az importált termékek tekintetében lesznek érezhetőek, így ez azonos hatású díjnak minősül. Ezzel szemben, ha ezek az előnyök csak részben egyenlítik ki a nemzeti árukat sújtó terhet, a szóban forgó díj az EK 90. cikk szerinti hátrányosan megkülönböztető jellegű adónak minősül, amely összegének a nemzeti áruk által élvezett kompenzációval megegyező

részét tilos behajtani (lásd ebben az értelemben a C-78/90–C-83/90. sz., Compagnie commerciale de l'Ouest és társai egyesített ügyekben 1992. március 11-én hozott ítélet [EBHT 1992., I-1847. o.] 27. pontját).

- 43 Az alapügyben a pótdíj a szállított villamos energia alapján került megállapításra. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a villamos energia a Szerződés rendelkezéseinek értelmében vett árunak minősül (a C-393/92. sz. Almelo-ügyben 1994. április 27-én hozott ítélet [EBHT 1994., I-1477. o.] 28. pontja és a C-158/94. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1997. október 23-án hozott ítélet [EBHT 1997., I-5789. o.] 17. pontja).
- 44 Másrésztől, ami azt illeti, hogy az adóköteles esemény a villamos energia szállítása, a Bíróság már megállapította, hogy az olyan adó, amely nem az árut mint olyat, hanem az áruval kapcsolatos szükségszerű tevékenységet terheli, az EK 90. cikk hatálya alá tartozhat (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Stadtgemeinde Frohnleiten és Gemeindebetriebe Frohnleiten ügyben hozott ítélet 43. pontját). Mindenesetre hangsúlyozni kell, hogy a pótdíj a szállított kilowattórák alapján, és nem a szállítás távolsága vagy egyéb, a szállítással közvetlenül kapcsolatos kritérium alapján került kiszámításra, így tehát magát az árut sújtja.
- 45 Ezen, a szállított villamos energia alapján felszámított pótdíjat az OEPS 9. cikke írta elő. E tekintetben kevésbé lényeges, hogy e rendelkezés megkönnyíti valamely korábban, több gazdasági szereplő között létrejött megállapodás végrehajtását, mivel éppen e törvény miatt kell a villamosenergia-fogyasztóknak e pótdíjat megfizetniük. Egyoldalúan kivetett teherről van szó.
- 46 Hasonlóképpen, az EK 25. cikk és az EK 90. cikk alkalmazása szempontjából kevésbé lényeges, hogy a pénzügyi terhet nem az állam hajtja be (a 132/82. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 1983. május 17-én hozott ítélet [EBHT 1983., 1649. o.] 8. pontja). Következésképpen az a tény, hogy a pótdíjat a hálózatüzemeltetők szedik be, nem bír jelentőséggel.
- 47 A fentiekből következik, hogy a szóban forgó pótdíj olyan jellegű, hogy mind a nemzeti, mind az importált villamosenergiát a szállított kilowattórák objektív

kritériuma alapján sújtja. A díj bevétele rendeltetésének tekintetében kell tehát megvizsgálni, hogy azonos hatású díjnak vagy hátrányosan megkülönböztető belső adónak minősül-e.

48 Az Essent Netwerk arra hivatkozik, hogy sem az EK 25. cikk, sem pedig az EK 90. cikk nem alkalmazható az alapügyben, mivel a fogyasztók azok, akik a díjat fizetik. Nem lehet tehát szó valamely, a nemzeti villamosenergia-termelő vállalkozások által viselt költség kompenzációjáról.

49 Hangsúlyozni kell azonban, hogy az EK 25. cikk és az EK 90. cikk alkalmazása tekintetében a díj fizetőjének minősége kevésbé lényeges, mivel a díj az árura vagy az ezzel kapcsolatos szükségszerű tevékenységre vonatkozik. Márpedig, amint az a jelen ítélet 44. pontjában is megállapításra került, az alapügyben éppen ez a helyzet.

50 A díj bevételeinek kedvezményezettjeit illetően nem zárható ki, hogy nemzeti villamosenergia-termelő vállalkozásokról legyen szó. Habár a 2000. év vonatkozásában a kijelölt hatóság, azaz a SEP volt a 400 millió NLG jogosultja a piaccal összeegyeztethetetlen költségek fedezése érdekében, ez utóbbi a hivatkozott termelő vállalkozások leányvállalata volt, és ezekkel szemben több megállapodás is kötötte.

51 A nemzeti bíróság feladata tehát annak vizsgálata, hogy a termelő vállalkozások kötelesek voltak-e a piaccal összeegyeztethetetlen költségek SEP általi fedezésének biztosítására, vagy azok élvezhették a díjból származó előnyt, például az ezen előnyt magában foglaló eladási árnak köszönhetően osztalékok biztosítása vagy más egyéb eszközök által.

52 A 400 millió NLG-t meghaladó összeget illetően – mivel ennek rendeltetését az OEPS 7. cikke határozta meg, és ez nem lépett hatályba – úgy tűnik, hogy ezt az összeget nem a piaccal összeegyeztethetetlen költségek fedezésére használták fel, következésképpen nem jelenthetett előnyt a nemzeti áru számára. A nemzeti bíróság feladata tehát annak vizsgálata, hogy erről van-e szó.

- 53 A különösen a SEP és a termelő vállalkozások közötti kapcsolatok vonatkozásában elvégzett vizsgálatok eredményétől függően a nemzeti bíróság meg tudja állapítani, hogy nem áll fenn semmiféle kompenzáció a nemzeti termelők javára, amely esetben a díj nem minősül az EK 90. cikk értelmében vett hátrányosan megkülönböztető belső adónak. Amennyiben a díj bevétele részben kompenzálja a nemzeti terméket sújtó terhet, az EK 90. cikk szerinti hátrányosan megkülönböztető belső adóról, míg teljes kompenzáció esetén az EK 25. cikk által tiltott azonos hatású díjról van szó.
- 54 A SEP és a holland kormány szerint a pótdíj bevétele semmi esetre sem a nemzeti villamosenergia-termelésnek nyújt előnyt, mivel ez a piaccal összeegyeztethetetlen költségek, tehát a múltban végrehajtott beruházások fedezésére szolgál, és semmilyen hatást nem gyakorol a nemzeti villamos energia árára.
- 55 Ezen érvelésnek azonban nem lehet helyt adni. Ugyanis, mivel a nemzeti villamosenergia-termelő vállalkozások kötelesek viselni a piaccal összeegyeztethetetlen költségeket, e költségek részét alkotják azon terheknek, amelyeket figyelembe vesznek a villamos energia teljes önköltségi árának és a termelő vállalkozások által meghatározott eladási árának a függvényében ez utóbbiak nyereségének meghatározásakor. Ebből következik, hogy a díj bevételenek a nemzeti termelő vállalkozások által viselendő költségek fedezésére történő fordítása – még ha e költségek múltbeli beruházásokra is vonatkoznak – javítja versenyhelyzetüket a többi tagállam termelőinek hátrányára.
- 56 Amint arra a főtanácsnok is joggal emlékeztetett indítványának 24. és 25. pontjában, a szállított villamos energia alapján felszámított pótdíjat csak akkor lehet az EK 25. cikkel vagy az EK 90. cikkel ellentétessé minősíteni, ha az terhelte az importált villamos energiát. A bizonyítási tehernek az alapügyhöz hasonló jogvitákban alkalmazandó szabályaival összhangban azt kell tehát megállapítani, hogy az Aldel által kifogásolt pótdíj milyen mértékben sújtotta a más tagállamokból származó villamos energiát.
- 57 A fentiekre figyelemmel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EK 25. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétessé az a törvényi rendelkezés, amelynek

értelmében a villamos energia belföldi vásárlóinak a hálózat üzemeltetője számára pótdíjat kell fizetniük a rendelkezésükre bocsátott, a tagállamban termelt vagy importált villamosenergia-mennyiség után abban az esetben, ha a pótdíjat a hálózat üzemeltetőjének át kell engednie valamely, jogszabályban kijelölt társaság számára – amely a négy belföldi villamosenergia-termelő közös leányvállalata, korábban pedig a teljes megtermelt vagy importált villamos energia költségeinek kezelője volt –, és e pótdíjat a piaccal össze nem egyeztethető költségek fedezésére kell fordítani, amiért e társaság személyében felelős, aminek következtében az e társaság által beszedett összegek teljes egészében kiegyenlítik a szállított nemzeti villamos energiát terhelő díjat.

Ugyanez vonatkozik arra az esetre is, ha a nemzeti villamosenergia-termelők kötelesek e költségeket viselni, és hatályos megállapodások okán a tagállamban termelt villamos energia beszerzési árának megfizetése által, osztalékok fizetése által azon nemzeti villamosenergia-termelő vállalkozások számára, amelyeknek a kijelölt társaság a leányvállalata vagy egyéb más eszközök által a kijelölt társaság azt az előnyt, amelyet a pótdíj képvisel, teljes egészében továbbadhatja a nemzeti villamosenergia-termelő vállalkozásoknak.

Az EK 90. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal akkor ellentétes ugyanezen törvényi rendelkezés, ha a szállított villamos energia után beszedett pótdíjat csak részben fordítják a piaccal össze nem egyeztethető költségek fedezésére, tehát ha a kijelölt társaság által beszedett összeg a szállított nemzeti villamos energiát terhelő díjnak csak egy részét egyenlíti ki.

A második, az EK 87. cikk értelmezésére vonatkozó kérdésről

- 58 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy azon, a nemzeti és az importált árukra ugyanazon feltételekkel alkalmazott díj, amelynek bevételeit kizárólag a nemzeti áruk javára fordítják oly módon, hogy az ebből származó előnyök kiegyenlítik az ez utóbbiakat sújtó terheket, bevételeinek felhasználására tekintettel a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősülhet, ha fennállnak az EK 87. cikkben

foglalt feltételek (lásd ebben az értelemben a C-17/91. sz., Lornoy és társai ügyben 1992. december 16-án hozott ítélet [EBHT 1992., I-6523. o.] 32. pontját, valamint a C-72/92. sz. Scharbatke-ügyben 1993. október 27-én hozott ítélet [EBHT 1993., I-5509. o.] 18. pontját).

- 59 Ugyanis az a hátrányosan megkülönböztető adó útján végrehajtott intézkedés az EK 87. cikk szerinti állami támogatás részének is minősülhet, és egyaránt tartozhat az EK 25. cikk, az EK 90. cikk, valamint az állami támogatásokra vonatkozó cikkek együttes rendelkezéseinek hatálya alá (lásd ebben az értelemben a 73/79. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1980. május 21-én hozott ítélet [EBHT 1980., 1533. o.] 9. pontját és a 17/81. sz., Pabst & Richarz ügyben 1982. április 29-én hozott ítélet [EBHT 1982., 1331. o.] 22. pontját).
- 60 Ha az EK 25. cikk és az EK 90. cikk az áruk szabad mozgása, valamint a nemzeti és az importált áruk közötti verseny védelmére irányul, az EK 87. cikk célja a vállalkozások közötti verseny általánosabb jellegű védelme a tagállam által nyújtott bármely, az EK 87. cikkben rögzített feltételeknek megfelelő támogatás megtiltása által.
- 61 E rendelkezés értelmében a közös piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.
- 62 Meg kell vizsgálni, hogy a SEP-nek az OEPS 9. cikke értelmében juttatott összegek megfelelnek-e ezen fogalomnak.
- 63 Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Szerződés 87. cikke (1) bekezdése értelmében vett „támogatáskénti” minősítéshez az e rendelkezésben előírt valamennyi feltétel teljesülése szükséges (lásd a C-142/87. sz., Belgium kontra Bizottság, ún. „Tubemeuse”-ügyben 1990. március 21-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-959. o.] 52. pontját, a C-280/00. sz., Altmark Trans

és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben 2003. július 24-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-7747. o.] 74. pontját, valamint a C-341/06. P. és C-342/06. P. sz., Chronopost és La Poste kontra Ufex és társai ügyben 2008. július 1-jén hozott ítélet [EBHT 2008., I-4777. o.] 125. pontját).

- 64 Először is a beavatkozásnak az állam által vagy állami forrásból kell történnie. Másodszor alkalmasnak kell lennie arra, hogy érintse a tagállamok közötti kereskedelmet. Harmadszor a kedvezményezett számára előnyt kell megtestesítenie. Negyedszer torzítania kell a versenyt, vagy azzal kell fenyegetnie (lásd különösen a C-451/03. sz. Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti ügyben 2006. március 30-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-2941. o.] 56. pontját és a fent hivatkozott Chronopost és La Poste kontra Ufex és társai ügyben hozott ítélet 126. pontját).
- 65 Az első feltételt illetően azt kell megvizsgálni, hogy a SEP-nek juttatott összegek állam által vagy állami forrásból történt beavatkozásnak minősülnek-e.
- 66 Az OEPS 9. cikke 400 millió NLG-t rendel a kijelölt társaságnak, tehát a SEP-nek, a beszedett pótdíj fennmaradó részét pedig a miniszternek, aki a kapott összeget az OEPS 7. cikkében – amely cikk ugyanakkor nem lépett hatályba – előírt, tehát a piaccal nem összeegyeztethető, a települési fűtéssel és a szén elgázosítására szolgáló Demkolec-berendezéssel kapcsolatos költségek finanszírozására fordítja. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy ezen összegek azon pótdíjból származnak, amelyet az állam vetett ki a villamosenergia-vásárlókra az OEPS 9. cikke értelmében, amely pótdíj tekintetében a jelen ítélet 47. pontjában megállapításra került, hogy adónak minősül. Ezen összegek tehát állami forrásból származnak.
- 67 Az OEPS 9. cikke (1) és (2) bekezdésének megfelelően a díjat a hálózatüzemeltető vagy az engedély jogosultja számára kell fizetni, ezek pedig – amint azt az OEPS 9. cikkének (4) bekezdése előírja – a fizetendő összegeket 2001. július 1-je előtt a SEP-nek engedik át. Az OEPS 9. cikkének (5) bekezdése értelmében a SEP megtartja a 400 millió NLG-t meg nem haladó összeget, az ezen felüli részt pedig a miniszternek juttatja.
- 68 Az alapügyben a hálózatüzemeltető társaság az Essent Network. Amint az az e társaság által a Bíróság kérdésére adott válaszból is következik, e társaság 100%-ban

az Essent NV leányvállalata, amelynek részvényesei 74%-ban a holland tartományok, 26%-ban pedig e tagállam helyi önkormányzatai. Ami pedig a SEP-et illeti, amelynek tőkéje teljes egészében villamosenergia-termelő vállalkozások tulajdonában van, az akkoriban a törvény által közérdekű gazdasági szolgáltatás nyújtásával megbízott vállalkozás volt.

- 69 Az OEPS rendelkezéseiből az következik, hogy a kijelölt társaság nem rendelkezik semmiféle lehetőséggel arra, hogy a díj bevételét a törvény által előírttól eltérő célokra fordítsa. Emellett a társaságot feladata tekintetében szigorúan ellenőrzik, hiszen az OEPS 9. cikkének (5) bekezdése előírja, hogy a beszedett és a kifizetett összegek egyenlegét könyvvizsgálóval hitelesítse.
- 70 Az kevésbé lényeges, hogy a kijelölt társaság egyidejűleg a díj beszedője, az összegyűjtött források kezelője és ezen források egy részének kedvezményezettje is. A törvény által előírt mechanizmusok és különösen az egyenlegek könyvvizsgáló általi hitelesítése ugyanis lehetővé teszik e feladatok elkülönítését és a források felhasználásának ellenőrzését. Ebből következik, hogy amíg e társaság nem kapja meg a 400 millió NLG összeget – amellyel ezt követően szabadon rendelkezhet –, ez az összeg állami ellenőrzés alatt, és így az illetékes nemzeti hatóságok rendelkezésére áll, ami elegendő annak állami forrásként való minősítéséhez (lásd ebben az értelemben a C-482/99. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 2002. május 16-án hozott ítélet [EBHT 2002., I-4397. o.] 37. pontját).
- 71 Úgy tűnik, hogy az OEPS 9. cikkének az a célja, hogy leányvállalatukon, a SEP-en keresztül lehetővé tegye a villamosenergia-termelő vállalkozások számára, hogy visszatéríthessék a múltban kifizetett, a piaccal össze nem egyeztethető költségeket. E rendelkezés a 2000. évre vonatkozó költségeket érinti, míg az ezt követő évek vonatkozásában egyes költségeket a Bizottság által állami támogatásként jóváhagyandó szubvenciókkal fedeznek.
- 72 Ezen eltérő körülmények különböztetik meg az alapügyben szereplő intézkedést a C-345/02. sz., Pearle és társai ügyben 2004. július 15-én hozott ítéletben (EBHT 2004., I-7139. o.) érintett intézkedéstől. Az ezen ügyben szereplő, reklámkampány céljára felhasznált forrásokat egy szakmai szervezet a kampány előnyeiben részesülő tagjaitól

gyűjtötte be az e kampány megszervezésére szánt különdíj formájában (a fent hivatkozott Pearle és társai ügyben hozott ítélet 36. pontja). Következésképpen nem az állam javára rendelt teherről, és nem is állami ellenőrzés alatt maradó forrásokról volt szó, eltérően a SEP által beszédett összegtől, amely díjból származik, és csak a törvény által előírt célra fordítható.

- 73 Következésképpen a fent hivatkozott Pearle és társai ügyben, bár a forrásokat szakmai szervezet gyűjtötte, a reklámkampányt látszerészek magánjogi egyesülete szervezte, célja pedig tisztán kereskedelmi jellegű volt, és nem képezte hatóságok által meghatározott politika részét (a fent hivatkozott Pearle és társai ügyben hozott ítélet 37. és 38. pontja). Ezzel ellentétben a jelen alapügyben a 400 millió NLG összegének a kijelölt társaság számára történő juttatása a jogalkotó döntése volt.
- 74 A jelen ügyben érintett intézkedés hasonlóképpen eltér a C-379/98. sz. PreussenElektra-ügyben 2001. március 13-án hozott ítéletben (EBHT 2001., I-2099. o.) szereplő intézkedéstől, amely ügyben a Bíróság úgy döntött, hogy a villamosenergia-szolgáltató magánvállalkozásokat sújtó kötelezettség, miszerint megszübotte minimáláron át kell venniük a megújuló energiaforrásokból előállított elektromos áramot, nem jár együtt az állami forrásoknak az ilyen típusú villamos energiát termelő vállalkozásokra történő közvetlen vagy közvetett átruházásával. Ez utóbbi ügyben a vállalkozásokat nem hatalmazta fel arra az állam, hogy állami forrásokat kezeljenek, hanem saját pénzügyi forrásaikból történő vásárlás kötelezettsége terhelte azokat.
- 75 E körülményekből együttesen következik, hogy a SEP-nek juttatott összegek állami forrásból történt beavatkozásnak minősülnek.
- 76 A második feltételt, azaz a tagállamok közötti kereskedelem érintettségének lehetőségét illetően emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében nincsen olyan határérték vagy hányad, amely alatt úgy lehet tekinteni, hogy a tagállamok közötti kereskedelem nem érintett. Ugyanis az, hogy valamely támogatás viszonylag jelentéktelen, vagy a kedvezményezett vállalkozás viszonylag kicsi, nem zárja ki eleve a tagállamok közötti kereskedelem érintettségét (lásd a fent hivatkozott „Tubemeuse”-ügyben hozott ítélet 43. pontját, valamint a fent hivatkozott Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben hozott ítélet 81. pontját).

- 77 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a SEP és a nemzeti villamosenergia-termelő vállalkozások versenyeznek más tagállamok villamosenergia-termelő vállalkozásaival. Figyelembe véve ráadásul a villamos energia piaca liberalizációjának körülményeit és az ebből következő élénk versenyt, e tény elegendő annak megállapításához, hogy a támogatás alkalmas arra, hogy érintse a kereskedelmet.
- 78 A harmadik és a negyedik feltételt illetően úgy tűnik, hogy a törvényből, ennek indokolásából, valamint az e Bírósághoz benyújtott magyarázatából az következik, hogy a SEP-nek juttatott 400 millió NLG összeg anélkül lehetővé teszi ez utóbbi számára a piaccal összeegyeztethetetlen költségek finanszírozását a 2000. év tekintetében, hogy e költségek jellege és eredete elemzésre kerülne. Az ezt követő évek tekintetében ellenben bizonyos költségeket, mint a települési fűtés és a Demkolec-berendezés, a Herkströter-bizottság a holland állam által gerjesztettnek minősített, és e költségek kompenzálására az említett állam által nyújtott támogatást terveztek.
- 79 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy formájától függetlenül támogatásnak minősül az a beavatkozás, amely közvetlenül vagy közvetve alkalmas vállalkozások előnyben részesítésére, illetve amely olyan gazdasági előnynek tekinthető, amelyet a kedvezményezett vállalkozás az általános piaci feltételek között nem érhetett volna el (lásd a fent hivatkozott Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben hozott ítélet 84. pontját, a C-34/01–C-38/01. sz. Enirisorse egyesített ügyekben 2003. november 27-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-14243. o.] 30. pontját és a fent hivatkozott Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti ügyben hozott ítélet 59. pontját).
- 80 Ezzel szemben, amennyiben az állami beavatkozás a kedvezményezett vállalkozás által közszolgáltatási kötelezettségként teljesített szolgáltatás ellenértékéül adott térítésnek tekinthető oly módon, hogy e vállalkozás nem részesül tényleges anyagi előnyben, és így nem kerül e beavatkozás folytán versenytársainál kedvezőbb helyzetbe, úgy az ilyen beavatkozás nem tartozik az EK 87. cikk (1) bekezdésének hatálya alá (a fent hivatkozott Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben hozott ítélet 87. pontja, a fent hivatkozott Enirisorse egyesített ügyekben hozott ítélet 31. pontja és a fent hivatkozott Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti ügyben hozott ítélet 60. pontja).

- 81 Azonban ahhoz, hogy valamely konkrét térítés elkerülje az állami támogatássá minősítést – amire az alapügyben nem történt hivatkozás –, számos feltételnek kell teljesülnie (a fent hivatkozott Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben hozott ítélet 88. pontja, a fent hivatkozott Enirisorse egyesített ügyekben hozott ítélet 31. pontja és a fent hivatkozott Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti ügyben hozott ítélet 61. pontja).
- 82 Egyrészt a kedvezményezett vállalkozást ténylegesen közszolgáltatási kötelezettségnek kell terhelnie, és e kötelezettségnek egyértelműen meghatározottnak kell lennie (a fent hivatkozott Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben hozott ítélet 89. pontja, a fent hivatkozott Enirisorse egyesített ügyekben hozott ítélet 32. pontja és a fent hivatkozott Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti ügyben hozott ítélet 62. pontja).
- 83 Másrészt a térítés számítási alapjául szolgáló paramétereknek előzetesen megállapítottaknak, objektíveknek és átláthatóknak kell lenniük, elkerülendő, hogy a térítés a kedvezményezett vállalkozás versenytársaival szembeni előnyben részesítésére alkalmas gazdasági előny legyen (a fent hivatkozott Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben hozott ítélet 90. pontja, a fent hivatkozott Enirisorse egyesített ügyekben hozott ítélet 35. pontja és a fent hivatkozott Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti ügyben hozott ítélet 64. pontja).
- 84 Harmadrészt a térítés nem haladhatja meg a közszolgáltatási kötelezettség teljesítésével okozott kiadások teljes vagy részleges fedezéséhez szükséges mértéket, figyelemmel az e kötelezettségek teljesítéséből származó bevételekre és ésszerű nyereségre is (a fent hivatkozott Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben hozott ítélet 92. pontja és a fent hivatkozott Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti ügyben hozott ítélet 66. pontja).
- 85 Negyedrészt a térítést a megfelelően irányított és az általa végzett közszolgáltatás követelményeinek teljesítéséhez szükséges eszközökkel kellőképpen ellátott átlagos vállalkozás – e kötelezettségei teljesítésével keletkezett – költségeinek elemzése alapján kell meghatározni, figyelemmel az e kötelezettségek teljesítéséből származó bevételekre és ésszerű nyereségre is (a fent hivatkozott Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben hozott ítélet 93. pontja és a fent hivatkozott Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti ügyben hozott ítélet 67. pontja).

- 86 E kritériumokra támaszkodva, amelyek megfelelően felhasználhatók annak mérlegelése tekintetében, hogy az állam által gerjesztett, piaccal össze nem egyeztethető költségek megtérítése támogatásnak minősül-e, a nemzeti bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a 400 millió NLG összeg a kijelölt társaság által közszolgálati kötelezettségek végrehajtása céljából nyújtott szolgáltatások ellenértékének minősül-e, és ha igen, milyen mértékben, vagy ezt az összeget a piaccal össze nem egyeztethető, más jellegű költségek fedezésére kellett volna fordítani, amely esetben azonban olyan gazdasági előnyről lenne szó, amely az EK 87. cikk értelmében vett „támogatás” fogalmának felel meg.
- 87 Amennyiben a szóban forgó intézkedés előnyt jelent a SEP és/vagy a villamosenergia-termelő vállalkozások számára, ez az előny a villamosenergia-termelő-ágazat javára szolgál, következésképpen szelektív jellegű.
- 88 A fentiekből következik, hogy amennyiben a SEP-nek 400 millió NLG erejéig jutott összegek gazdasági előnyt jelentenek, az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett „állami támogatásnak” minősülnek.
- 89 A szállított villamos energiát terhelő díjat illetően emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az adók nem tartoznak a Szerződés állami támogatásokra vonatkozó rendelkezéseinek hatálya alá, hacsak nem valamely támogatási intézkedés finanszírozását szolgálják úgy, hogy annak szerves részét képezik (a C-174/02. sz. Streekgewest-ügyben 2005. január 13-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-85. o.] 25.pontja, a C-266/04–C-270/04., C-276/04. és C-321/04–C-325/04. sz., Distribution Casino France és társai egyesített ügyekben 2005. október 27-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-9481. o.] 34. pontja).
- 90 Ahhoz, hogy valamely adót valamely támogatási intézkedés szerves részének lehessen tekinteni, az adó és a támogatás között a vonatkozó nemzeti szabályozás alapján kötelező hozzárendeltségi viszonynak kell fennállnia abban az értelemben, hogy az adó bevétele kötelező módon a támogatás finanszírozásához van rendelve, és az közvetlenül befolyásolja utóbbi nagyságát (a fent hivatkozott Streekgewest-ügyben hozott ítélet 26. pontja és a fent hivatkozott Distribution Casino France és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 40. pontja).

- 91 Úgy tűnik, hogy az alapügyben is erről van szó, a SEP-nek juttatott 400 millió NLG összegre vonatkozó, a jelen ítélet 86. pontjában hivatkozott vizsgálat fenntartásával.
- 92 Az EK 88. cikk (3) bekezdésének értelmében a Bizottságot az észrevételei megtételéhez szükséges időben tájékoztatni kell minden támogatás nyújtására és módosítására irányuló szándékról. Amíg ebben az eljárásban végső határozat nem születik, az érintett tagállam a tervezett intézkedéseket nem hajthatja végre.
- 93 Amennyiben kötelező hozzárendeltségi viszony áll fenn az adó és a támogatás között, a támogatási intézkedésre vonatkozó bejelentésben ki kell térni annak finanszírozási módjára is (a C-261/01. és C-262/01. sz., van Calster és társai egyesített ügyekben 2003. október 21-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-12249. o.] 51. pontja, valamint a fent hivatkozott Streekgewest-ügyben hozott ítélet 26. pontja).
- 94 A holland kormány és a Bizottság nem ért egyet abban, hogy történt-e az EK 88. cikk (3) bekezdése szerinti bejelentés. Az nem vitatott, hogy 2000. augusztus 30-i levélben a holland kormány közölte a Bizottsággal az OEPS tervezetét annak indokolásával együtt. A Bizottság ugyanakkor hangsúlyozza, hogy ebben a levélben arra kérték, hogy az EK 87. cikk vonatkozásában OEPS 6–8. cikkének, nem pedig a 9. cikkének tervezetét vizsgálja meg.
- 95 E tekintetben anélkül, hogy szükséges lenne azt megvizsgálni, hogy a 2000. augusztus 30-i levél az OEPS 9. cikkének vonatkozásában kellőképpen pontos volt-e ahhoz, hogy azt az EK 88. cikk (3) bekezdése szerinti értesítésnek lehessen minősíteni, elegendő azt megállapítani – amint azt a főtanácsnok is tette indítványának 121–123. pontjában –, hogy a 9. cikk 2000. december 29-én lépett hatályba, tehát a 2000. augusztus 30-án bejelentett intézkedésekről szóló 2001. július 25-i határozat előtt. Ebből következik, hogy nem tartották tiszteletben az arra vonatkozó kötelezettséget, hogy a bejelentett tervezett intézkedést ne hajtsák végre a Bizottság határozatának meghozatala előtt.
- 96 A fentiekből következően az EK 87. cikket úgy kell értelmezni, hogy a kijelölt társaság részére az OEPS 9. cikke alapján kifizetett összegek a Szerződés e rendelkezése értelmében vett „állami támogatásnak” minősülnek, mivel ezek gazdasági előnynek, nem

pedig a kijelölt társaság által közszolgáltatási kötelezettségek végrehajtása céljából nyújtott szolgáltatások ellenértékének felelnek meg.

A költségekről

- 97 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) Az EK 25. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az a törvényi rendelkezés, amelynek értelmében a villamos energia belföldi vásárlóinak a hálózat üzemeltetője számára pótdíjat kell fizetniük a rendelkezésükre bocsátott, a tagállamban termelt vagy importált villamosenergia-mennyiség után abban az esetben, ha a pótdíjat a hálózat üzemeltetőjének át kell engednie valamely, jogszabályban kijelölt társaság számára – amely a négy belföldi villamosenergia-termelő közös leányvállalata, korábban pedig a teljes megtermelt vagy importált villamos energia költségeinek kezelője volt –, és e pótdíjat a piaccal össze nem egyeztethető költségek fedezésére kell fordítani, amiért e társaság személyében felelős, aminek következtében az e társaság által beszedett összegek teljes egészében kiegyenlítik a szállított nemzeti villamos energiát terhelő díjat.

Ugyanez vonatkozik arra az esetre is, ha a nemzeti villamosenergia-termelők kötelesek e költségeket viselni, és hatályos megállapodások okán a tagállamban termelt villamos energia beszerzési árának megfizetése által,

osztalékok fizetése által azon nemzeti villamosenergia-termelő vállalkozások számára, amelyeknek a kijelölt társaság a leányvállalata vagy egyéb más eszközök által a kijelölt társaság azt az előnyt, amelyet a pótdíj képvisel, teljes egészében továbbadhatja a nemzeti villamosenergia-termelő vállalkozásoknak.

Az EK 90. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal akkor ellentétes ugyanezen törvényi rendelkezés, ha a szállított villamos energia után beszedett pótdíjat csak részben fordítják a piaccal össze nem egyeztethető költségek fedezésére, tehát ha a kijelölt társaság által beszedett összeg a szállított nemzeti villamos energiát terhelő díjnak csak egy részét egyenlíti ki.

- 2) Az EK 87. cikket úgy kell értelmezni, hogy a kijelölt társaságnak a villamosenergia-ágazatról szóló 2000. december 21-i átmeneti törvény (Overgangswet Elektriciteitsproductiesector) 9. cikke alapján kifizetett összegek az EK-Szerződés e rendelkezése értelmében vett „állami támogatásnak” minősülnek, mivel ezek gazdasági előnynek, nem pedig a kijelölt társaság által közszolgáltatási kötelezettségek végrehajtása céljából nyújtott szolgáltatások ellenértékének felelnek meg.

Aláírások